

Ignacio Martín Jiménez

Són ben coneguts els orígens familiars de D. Griffith i la condició de militar sudista de son pare (qui també va participar a la conquesta de Mèxic) i en general aquell món d'evocacions i resonàncies aristocràtiques, romàntiques i en certa manera fatalistes (com correspon a un sistema social ara derrotat) es fan presents a l'extensa filmografia del director, sens dubte un dels pioners del cine, com tractarem de justificar. El seu afany de reivindicar alguns dels valors propis del vell ordre durà a considerar alguns moments de pel·lícules tan emblemàtiques com *El naixement d'una nació* com a "racistes" o d'esperit segregacionista. Però independentment de les connotacions ideològiques de les esmentades pel·lícules, del que no hi ha dubte és de l'influx beneficiós que Griffith suposarà per l'evolució del cine.

La part fonamental del "llenguatge cinematogràfic" (expressió més que discutible) ja estava assentat en obres anteriors a les de Griffith: Porter, Ince i altres directors havien emprat el tall de seqüència, el raccord i l'el·lipsi temporal pràcticament des de començament de segle, cosa que havia permès una articulació temporal i espacial dels relats cinematogràfics específica. Griffith usarà i sistematitzarà encara més l'elenc de recursos de narració: la seva nombrosa filmatografia difondrà de forma extraordinària aquesta nova concepció de la forma d'inscriure's del relat filmat, afegint-hi un grau encara major de complicació: l'existència de relats paral·lels (diverses històries que desenvolupen diferents nuclis narratius amb alguna cosa en comú alternant-se, com a *Intolerància*), de finals convergents, etc.

Però on realment la seva influència serà crucial és en la introducció d'una estètica cinematogràfica peculiar i si fins aleshores el cine havia potenciat més que res la capacitat de contar històries, la capacitat diegètica de suggeriment de "realitat" (aviat, a més, identificada amb el realisme burgès, en detriment d'autors com Méliès), amb Griffith cobrarà una dimensió estètica interna. Griffith, que abans que el cine va cultivar l'escriptura

i especialment la pintura i el teatre, durà aquest afany de lirisme compositiu al cine. Per una part, les actuacions dels personatges deixaran de ser aquell conjunt una mica mecànic de gestos hiperbòlics i sense perdre expressivitat, els actors de les seves pel·lícules adoptaran una tècnica d'actuació fins a cert punt més teatral, sofisticada, menys primària que no els vaquerots d'Ince i Porter, menys maniquis que no les fràgils víctimes de les pel·lícules que el varen precedir.

Griffith es va caracteritzar, en la seva vida artística, per un afany de perfecció, de recerca de sublimació. Al costat d'aquell conjunt de valors sudistes que

una funció poètica: des dels plans generals amb multituds faraòniques entre les quals la vivor fonamental no l'aporta tant el nombre dels personatges com el xoc de línies visuals (una cosa, evidentment, que no va saber entendre el cine italià dels anys 10: recreava escenes multitudinàries al seu cine històric, però escassament "vibrants", àtones...) a les geomètriques i senzilles composicions que usa per reflectir les llars humils i de vides ordenades: factors en els quals sens dubte Griffith és pioner, i que perduraran de la mà d'altres directors capaços d'enllaçar amb aquest univers estètic difícilment definible però impedit (segueixen impedit) avaluar el vertader mèrit d'aquesta cinematografia: un ritme potser

indubtablement deixen petjada a les seves pel·lícules, a l'esmentat cineasta hi trobam una autèntica reivindicació del cine com a art, més que no com a simple instrument de diversió (estatus que fins aleshores tenia): el director cuida no només una tècnica actoral més depurada d'expressivitat més afinada (marcant amb un dramatisme exaltat i romàntic), però especialment un component que no sempre ha estat ben valorada en el seu cine: la composició.

Als seus enquadraments, la distribució dels personatges constitueix per si mateix

excessivament lent en el conjunt narratiu (en canvi, ben dosificat en els moments culminants, en els desenllaços), una temàtica i punts nodals d'interès amb força més gust ranci a victorianisme pur, i fins i tot un to reiteratiu dins la mateixa pel·lícula. Però per sota dels esmentats condicionants batega un cine d'una magistral composició, d'una seqüència i planificació que constitueixen elements poètics, d'una qualitat interpretativa que tenen poc a veure amb aquella hiperbole declamativa habitual aleshores. Un consell: l'esforç de veure una pel·lícula de Griffith val la pena. ❖

Periodista: Molta de gent l'acusa de ser narcisista.

W. Allen: No, ja sé que la gent creu que sóc egoista i narcisista. Però no és cert.

Per ser sincer, si hagués d'identificar-me amb un personatge de la mitologia grega no seria precisament amb Narcís.

Periodista: Amb quin?

W. Allen: Amb Zeus.

Stardust Memories -1980- de Woody Allen